

ФОРМУВАННЯ РЕЛІГІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

У статті розглянуто питання територіально-сакральних систем і сакральної інфраструктури. Розроблено та запропоновано модель функціональної структури сучасної індустрії релігійного туризму.

Ключові слова: релігійно-туристична індустрія, інфраструктурне забезпечення.

В статье рассмотрены вопросы территориально-сакральных систем и сакральной инфраструктуры. Разработана и предложена модель функциональной структуры современной индустрии религиозного туризма.

Ключевые слова: религиозно-туристическая индустрия, инфраструктурное обеспечение.

The paper considers spatial sacral systems and sacral infrastructure issues. The model of the modern religious tourism industry functional structure is developed and proposed.

Key words: religious-tourist industry, infrastructural provisions.

Постановка наукової проблеми. Як відомо, індустрія туризму представлена сукупністю різних суб'єктів туристичної діяльності (готелі, туристичні комплекси, кемпінги, мотелі, пансіонати, підприємства харчування, транспорту, заклади культури, спорту тощо), які забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів. Безумовно, що індустрія туризму є складовою інфраструктурного забезпечення території чи галузі туристичної діяльності. Тому важливо означити коло підприємств, організацій чи закладів; визначити їхні функції та завдання, а також простежити взаємозв'язки між ними. Особливо актуальними є ці питання для організації релігійного туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питання індустрії релігійного туризму вивчають географи, економісти та фахівці в галузі туризму. На підставі опрацьованих нами літературних джерел подаємо аналіз наукових концепцій щодо структури територіально-сакральних систем і сакральної інфраструктури. Зокрема, проблематику територіальних сакральних систем вивчав проф. О. Шаблій [5, с. 603], який обґрунтував їх структуру, що складається із: функціонального ядра; сукупності закладів і підприємств релігійної інфраструктури; сукупності закладів і підприємств, що виконують периферійні функції щодо ядра системи; сукупності закладів та інституцій управління релігійним життям і діяльністю.

Підтримує таку думку щодо структури територіально-сакральних систем і проф. Л. Шевчук [6, с. 27], однак вона ще використовує термін "сакральна інфраструктура", під яким розуміє "сукупність культових та інших споруд, які забезпечують сакральну життєдіяльність людини, груп людей, суспільства".

Російський дослідник Т. Христов [4, с. 17] застосовує поняття індустрія релігійного туризму, під яким розуміє "сукупність готелів та

інших засобів розміщення, засобів транспорту, об'єктів громадського харчування, різних релігійних об'єктів, а також організацій, що надають екскурсійні послуги та послуги гідів-перекладачів". В структурі релігійного туризму автор розглядає 4 сектори: "Розміщення", "Харчування", "Транспорт" і "Релігійні об'єкти".

І. Беліков [1, с.111] пропонує системну модель туристичної індустрії, представлену туристичною індустрією у власному розумінні слова, додатковою і "українною".

Формулювання цілей статті. Отже стаття, що пропонується до розгляду, присвячена питанню визначення структури індустрії релігійного туризму як одного із сегментів у туристичній діяльності. Метою даного дослідження є аналіз теоретичних розробок у галузі сакральної географії і релігійного туризму, пов'язаних із сукупністю суб'єктів релігійно-туристичної діяльності; а також розробка і представлення власного бачення моделі сучасної релігійно-туристичної індустрії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Таким чином, на підставі виконаного і коротко викладеного вище теоретичного аналізу нами розроблено і запропоновано модель індустрії релігійного туризму чи сакрально-туристичної індустрії як системи (Рис.1), яка складається із 5 підсистем: "Об'єкти релігійного туризму", "Типові туристичні підприємства", "Підприємства, що спеціалізуються на туризмі", "Дотичні підприємства", "Сукупність закладів і підприємств релігійної інфраструктури" [3].

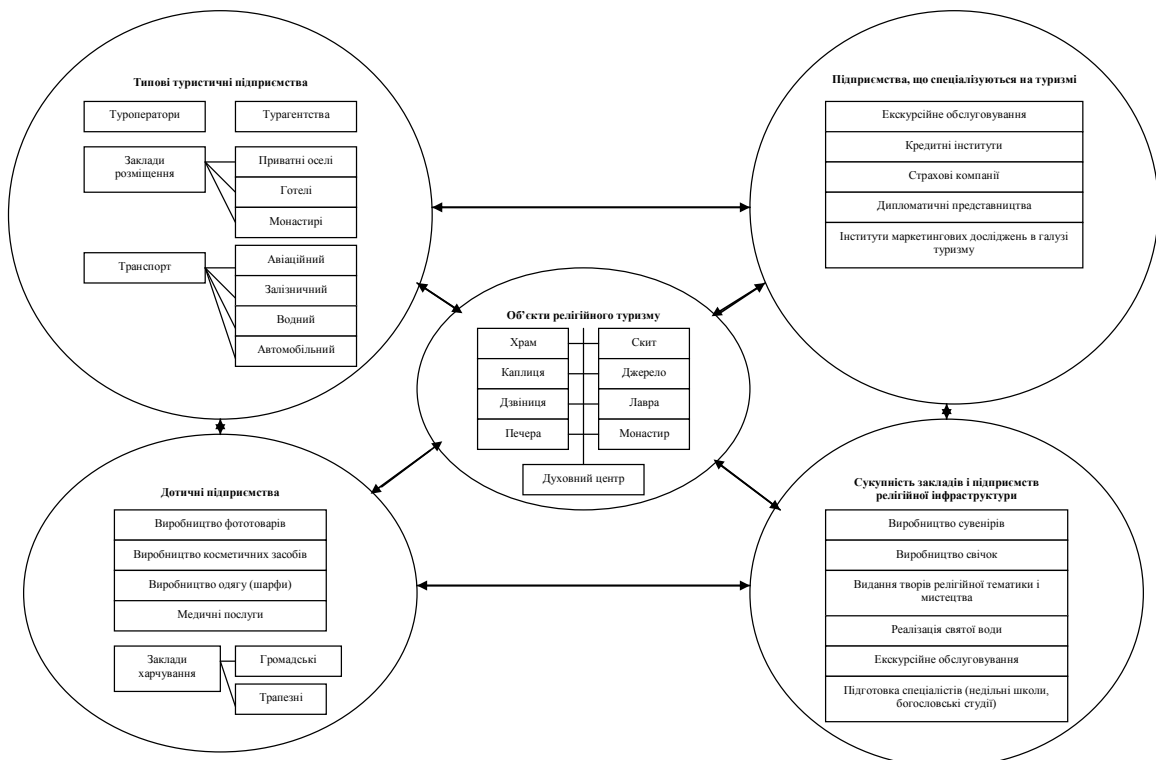

Рис. 1. Модель індустрії релігійного туризм

Підсистема "Об'єкти релігійного туризму" посідає центральне місце і визначає вимоги до інших складових [2]; вона представлена як окремими сакральними спорудами (церквами, костелами, каплицями, дзвіницями тощо), так і комплексами чи ансамблями споруд (монастирями, лаврами, духовними центрами), а також природними об'єктами (джерелами, печерами).

Підсистема "Типові туристичні підприємства" сформована туроператорами і туристичними агентствами, закладами розміщення і підприємствами, пов'язаними із наданням транспортних послуг.

Підсистема "Підприємства, що спеціалізуються на туризмі" характеризується екскурсійними бюро, кредитними інституціями, страховими компаніями, дипломатичними представництвами та інститутами маркетингових досліджень у галузі туризму.

Підсистема "Дотичні підприємства" охоплює заклади харчування, надання медичних послуг і виробництво фототоварів, косметичних засобів, верхнього одягу.

Підсистема "Сукупність закладів і підприємств релігійної інфраструктури" – це мережа підприємств та галузей з виробництва свічок і сувенірної продукції, видання творів релігійної тематики і мистецтва, реалізації святої води чи ароматичних масел (освячених); надання екскурсійних послуг (священником чи монахом), підготовки майбутніх спеціалістів.

Запропонована модель є об'єктно-центричною. Простежуються прямі і зворотні зв'язки між усіма підсистемами на структурному та функціональному рівнях. Ця система є відкритою, має вхід (суспільні потреби) і вихід (показники ефективності виконання нею своїх функцій).

Реальне функціонування такої моделі потребує об'єднання спільних зусиль як працівників сфери туристичного обслуговування, органів державної влади, так і місцевих громад.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. На підставі викладеного матеріалу встановлено складові індустрії релігійного туризму та описано механізм їх функціонування з метою забезпечення сакрально-туристичної діяльності, що сприяє реалізації основних функцій релігійного туризму: інтеграційної, комунікаційної, регулятивної, світоглядної, духовно-просвітницької, рекреаційної, естетичної, пізнавальної, компенсаційної, соціокультурної, економічної та виховної.

- 1.Беликов И. Л. Организация туризма: конспект лекцій / Беликов И. Л. – Донецк, ДИТБ, 2000. – 152с.
- 2.Божук Т. Поняття, функції та завдання релігійного туризму / Т.Божук // Вісник Львівського університету. Серія геогр. – Вип. 38. – 2010. – С. 37–44.
- 3.Релігійний туризм: термінологічний словник-довідник / Автор-упорядник Т. Божук. – Львів : Український бестселер, 2010. – 152 с.
- 4.Христов Т. Т. Религиозный туризм : Учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / Христов Т. Т. – М. : Академия, 2005. – 288 с.

5. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії / Шаблій О.І. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 744 с.
6. Шевчук Л. Т. Сакральна географія : Навч. посібник / Шевчук Л. Т. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 1999. – 160 с.